

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2025/2026

Destinace (země, místo): Srbsko

Jméno, příjmení: Mgr. Alena Havlová

Krajanská komunita v Srbsku čítá podle poslední oficiální evidence obyvatel přibližně 1 200 lidí, kteří se hlásí k české menšině.

Nejvíce českých krajanů žije v srbském Banátu, a to v obcích Bela Crkva, Kruščice, Češko Selo, Vršac a Gaj. Česká sdružení, převážně České besedy, najdeme také v Bělehradě, Novém Sadu, Petrovaradinu, Niši, Sremu, Pančevu, Rudniku a Kragujevci.

Já vyučuji český jazyk ve třech obcích – v Bele Crkvi, Kruščici a Vršci. Podle možností dojíždím také do České besedy v Bělehradě, České besedy v Novém Sadu, Českého Sela a České besedy v Gaji. Výuka probíhá většinou pod patronací Českých besed, které poskytují prostory pro výuku. V Bele Crkvi se český jazyk vyučuje ve Škole Plus a v České besedě, nově také v Českém mediálním centru. V Kruščici probíhá výuka v etnodomě, v České besedě a na základní škole. Ve Vršci vyučuji český jazyk v prostorách České besedy.

V tomto školním roce jsem se podílela na realizaci celé řady společenských a sportovních akcí krajanů. Pomáhám také s překlady a přípravou krajských projektů. Spolu s učiteli češtiny u krajanů v Rumunsku se snažím propojovat srbskou a rumunskou část Banátu. Společně vytváříme časopis Český Banát, přijímáme studenty v rámci programu Erasmus+, kteří mají v rámci své stáže za úkol tomuto propojování věnovat pozornost, a vzájemně se zveme na krajské akce.

Výuka a počty žáků

Kruščice

Skupina	Počet
Předškolní děti	8
Mladší děti – první stupeň	12
Starší děti – druhý stupeň	8
Dospělí	10

V Kruščici chodí na výuku českého jazyka všechny děti z mateřské školy a zhruba polovina žáků tamní základní školy se účastní výuky či programů, které pro ně připravuji. Pro většinu z nich je čeština druhým jazykem, doma se mluví převážně srbsky.

Mimo výuku českého jazyka se během školního roku konala řada dalších aktivit – např. pravidelná sportovní setkávání, umělecké dílny, taneční a jiné workshopy, promítání filmů, maskarní bál či vynášení Morany. Můj muž pokračuje ve vedení žákovských fotbalových týmů.

Výuka češtiny pro dospělé probíhala zejména formou hudebních dílen v Českém domě v Kruščici.

Bela Crkva

Skupina	Počet
Mladší děti – první stupeň	5
Starší děti – druhý stupeň	5
Dospělí	10

Ve městě Bela Crkva žije poměrově nejvíce českých krajanů v Srbsku a sídlí zde také Česká národní rada.

V Bele Crkvi vedu dva kurzy pro dospělé a jeden pro děti. Děti mají výuku jednou týdně ve Škole Plus. Dospělí navštěvují kurzy češtiny ve Škole Plus a v České besedě Bela Crkva. Nově využíváme také prostory Českého mediálního centra, které jsou k dispozici všem studentům. Střídavě zde probíhá výuka, promítání filmů, kvízy, přednášky, výtvarné a hudební dílny a další aktivity.

České Selo

V Českém Sele pravidelná výuka českého jazyka neprobíhá.

České Selo ale využíváme pro různé akce související s výukou českého jazyka. Probíhala zde například Noc s Andersenem, ekologická aktivita Uklidme Česko, cyklistická karavana česko-srbského přátelství nebo Svatojánský fotbalový pohár, který se koná při místním posvícení, dále například mikulášská besídka či pálení čarodějnic.

Místní obyvatelé mluví česky velmi dobře. V kostele svatého Jana Nepomuckého se konají mše v českém jazyce. Místní se také snaží rozvíjet šetrný turismus – vznikl zde stánek se suvenýry a občerstvením, je možné navštívit místní muzeum a přespát v Českém domě.

K propagaci vesnice přispívá také Paprikašijáda, soutěž ve vaření kuřecího paprikáše, na kterou přijíždějí soutěžící z okolí, ale také autobusy s českými turisty. Letos České Selo opět hostilo táborníky z Hnutí Brontosaurus a konal se zde také první ročník Ablan Festu – hudebního festivalu s účastí hudebníků z Česka a rumunského Gerniku.

Vršac

Skupina	Počet
Dospělí	15
Děti	5

V České besedě Vršac probíhá výuka jednou týdně ve dvou skupinách – pro děti a pro dospělé. V kurzu jsou krajané s výbornou znalostí češtiny i začátečníci – Srbové či potomci Čechů.

Česká beseda Vršac rozvíjí své aktivity i mimo výuku češtiny. Jezdí do Česka, pořádá výlety a kulturní akce, organizuje Sokolský běh republiky, řadu koncertů a festivalů a také výměnné

návštěvy s českými folklorními soubory. Zapojuje se rovněž do společných aktivit menšin z Vršce a okolí, například do folklorních či recitačních večerů.

Česká beseda také spravuje protestantský kostelík ve Velkém Središti, kde stále žije malá česká komunita. Několikrát do roka se zde konají bohoslužby, obvykle za účasti hostů z České republiky. S údržbou a zvelebováním kostelíku a jeho okolí pomáhají také dobrovolníci z Hnutí Brontosaurus.

Organizace a obsah výuky

Ve školním roce 2025/2026 jsem vyučovala český jazyk žáky a studenty ve věku od čtyř do osmdesáti let. Do kurzů chodí krajané s výbornou znalostí češtiny i začátečníci. Motivace k návštěvě kurzů je různá – někteří plánují studium či práci v České republice, řada dětí chodí především pro zábavu či kvůli kamarádům, někteří chtějí udržet odkaz svých předků a využít možnost popovídat si či zazpívat ve svém mateřském jazyce.

Od motivace studentů se odvíjí i způsob výuky. Například v Kruščici zájem o intenzivní výuku klesá, ale děti ve velkém počtu navštěvují hodiny, kde se mohou věnovat hrám, sportu a zpěvu. Ve Vršci si skupina dospělých zachovává studijní charakter kurzu – kromě přátelského popovídání v češtině a zpěvu lidových písní mají zájem o podrobnější studium českého jazyka.

V mateřské škole má výuka českého jazyka formu hry. S menšími školními dětmi se zaměřuji především na rozšiřování slovní zásoby. Zaměřuji se na praktické oblasti – aby děti dokázaly vyjmenovat a napsat dny v týdnu a měsíce v roce, pojmenovat barvy, správně používat číslovky, nakoupit si potraviny v českém obchodě, vyjmenovat domácí a divoká zvířata, popsat počasí, vyjmenovat sporty a sportovní náčiní atd.

Po seznámení se základní slovní zásobou jsme procvičovali krátké dialogy v různých situacích – v obchodě, na nádraží, na poště, v divadle, ve městě apod.

U starších dětí je stále velký rozdíl v úrovni znalostí českého jazyka. Se začátečníky pracuji podle podobného schématu jako na prvním stupni. U pokročilejších dětí jsme se více zaměřili na gramatiku – probírali jsme vyjmenovaná slova, skloňovali podstatná jména a procvičovali antonyma, synonyma a homonyma.

Pro dospělé v Bele Crkvi, Kruščici a Vršci připravuji kromě hudebních dílen, promítání dokumentů či filmů a setkávání s hosty z České republiky také tematické pracovní listy (oblečení, doprava, škola, dovolená, nakupování, práce atd.). Součástí pracovních listů je také základní gramatika a syntax.

Oblíbenou činností je doplňování textů písní s následným zpěvem a diskusí v češtině.

Ekologie v srbském Banátu

První ekologické aktivity jsme zorganizovali v roce 2021, kdy jsme se skupinou dětí uklidili centrum obce Kruščice. Od té doby realizujeme ekologické aktivity pravidelně – účastníme se projektů Uklidme Česko a Uklidme český Banát. Velkou pomocí je zapojení členů Hnutí Brontosaurus, kteří se účastní velké části našich akcí a poskytují nám také odbornou pomoc, například při výběru dřevin pro výsadbu, třídění odpadu apod.

Výtvarné, sportovní a hudební programy v srbském Banátu

K výuce českého jazyka často využívám tvořivé prvky – od obrazových učebnic až po výtvarné dílny, které jsou zaměřeny většinou na jednotlivé svátky v roce – Velikonoce, Vánoce apod.

Výtvarné aktivity využívám v rámci výuky i workshopů při příležitosti Dětského dne, fotbalových turnajů, oslav svatého Václava, festivalů, folklorních akcí, posvícení apod.

Výtvarně talentované děti se každoročně účastní Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice. Pod vedením umělkyně Terezy Stamenković Klepaček vznikla také díla, která získala ocenění.

Od roku 2021 rozvíjím projekt Mozaika pro Český Banát, v jehož rámci vznikla řada užitekových mozaik. Na jejich realizaci se podílejí místní Češi a celá řada dobrovolníků.

Můj muž Stanislav Havel se již devět let věnuje vedení fotbalových aktivit pro krajany a jejich přátele. Vede fotbalový oddíl dětí z Kruščice, spolupodílí se na fungování fotbalového klubu v Českém Sele – FK Ablian – a vede také sportovní kroužek propojující sport s výukou češtiny na základních školách v Bele Crkvi.

Hudba je pro krajany velmi důležitá. Ti, kteří nenavštěvují výuku češtiny, se většinou velmi rádi účastní hudebních programů.

V České besedě Bela Crkva probíhají zkoušky pěveckého sboru Krajani. Podařilo se nám spolu se studenty z České republiky založit hudební dílny v České besedě Kruščice. České písně také zpíváme při výuce v České besedě Bela Crkva a v České besedě Vršac. České mediální centrum v Bele Crkvi nabízí zejména během letních měsíců hudební večery s českou i srbskou živou hudbou.

Kultura

Učitel českého jazyka se podílí také na kulturních akcích českých krajanů. Zve na jednotlivé akce a komunikuje s hosty z České republiky, připravuje program, zajišťuje ubytování, domlouvá stravování a organizuje například také výlety.

Mezi největší kulturní a společenské akce českých krajanů v Srbsku patří festival Krása různorodosti, Paprikašijada, krajanský fotbalový turnaj Banat Cup, Ablian Fest, oslavy svátku svatého Jana Nepomuckého, Svatojánský pohár, oslavy svátku svatého Václava, České kulturní léto ve Vršci a další akce.

Kulturní život krajanů v Srbsku je velmi pestrý a nabízí široké možnosti setkávání, spolupráce a udržování českých tradic.

Mediální činnost a informačně komunikační technologie v srbském Banátu

České besedy v Bele Crkvi, Kruščici, Českém Sele a Vršci mají své facebookové stránky.¹

České mediální centrum vysílá relaci pro české krajany na veřejnoprávní stanici Radiotelevize Vojvodina. Pořad České slovo, který trvá 30 minut, byl původně vysílán jednou za 14 dní, od dubna 2021 je však vysílán každý týden. Mám na starosti celou obsahovou stránku vysílání a zároveň jsem redaktorkou pořadu.²

¹Facebookové stránky českých besed

Česká beseda Bela Crkva. Odkaz zde https://www.facebook.com/%C4%8Cesk%C3%A1-beseda-Bela-Crkva-2258544201078916/?modal=admin_todo_tour

Česká beseda Kruščica. Odkaz zde <https://www.facebook.com/ceskabesedakruscica/>

Češko Selo Ablian. Odkaz zde: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61589384529641>

Česká beseda Vršac. Odkaz zde <https://www.facebook.com/profile.php?id=100009198533780>

² Odkaz vysílání pořadu České slovo. <http://media.rtv.rs/ostalo/ceske-slovo/48080>

Součástí mé práce je také tvorba propagačních materiálů pro srbský Banát – plakátů, informačních letáků, pohlednic, pexes a dalších materiálů.

Spolu s kolegy z rumunského Banátu vydáváme časopis Český Banát, zaměřený na aktuální dění v obou částech Banátu i na vzpomínky a příběhy krajanů.

Církevní život v srbském Banátu

Kostel svatého Václava v Kruščici, kostel svatého Jana Nepomuckého v Českém Sele a kostel svatého Václava v Gaji jsou posledními místy v srbském Banátu, kde je čeština hlavním jazykem bohoslužeb. Zpívá se zde a modlí z českých kancionálů a misálů.

Víra je pro krajany velmi důležitá. Je také jedním z prvků, které českou komunitu odlišují od většinové srbské společnosti. Čeští krajané jsou většinou katolického vyznání (pouze v okolí Vršce žije několik evangelíků), zatímco Srbové bývají obvykle pravoslavného vyznání.

Evangelický církevní sbor ve Velkém Središti spolupracuje s farním sborem Českobratrské církve evangelické v Hodoníně.

Do srbského Banátu se nám daří zvát také české duchovní. V posledních letech srbský Banát pravidelně navštěvují kněz Lukasz Karpinski a evangelický farář Pavel Šebesta.

Podmínky pro výuku

Podmínky pro výuku jsou celkem dobré, odpovídají podmínkám v oblasti Banátu a za poslední roky se příliš nezměnily. Výjimkou je České mediální centrum, kde nově vznikl multifunkční prostor vybavený vytápěním, internetem a zázemím pro promítání filmů, besedy, výuku apod.

V Českém domě v Bele Crkvi je k dispozici „klasická“ třída, která je v zimním období vytápěna a je zde přístup k internetu.

Ve Škole Plus v Bele Crkvi se vyučuje v pěkně upravené třídě a učitel má k dispozici i menší místnost pro přípravu. V létě 2020 byla díky sponzorskému daru od Domu zahraniční spolupráce zakoupena do Školy Plus interaktivní tabule a multifunkční tiskárna. Nevýhodou je, že učebna není vybavena internetem.

V Kruščici se děti scházejí v Českém domě, v etnodomě nebo na hřišti.

Etnodům je původní české stavení, které zakoupila Česká beseda Kruščice. Záměrem bylo vytvořit muzeum místních Čechů a prostor, kde bude probíhat výuka českého jazyka. V zimním období je třeba učebnu v etnodomě několik hodin před výukou vytápět kamny na dřevo nebo elektrickým přímotopem. Internet je k dispozici pouze v Českém domě.

Ve Vršci probíhá výuka v České besedě, kde je k dispozici vše, co učitel k výuce potřebuje.

V Českém Sele je k dispozici Český dům a podle možností lze využívat také místní etnomuzeum.

Spolupráce s dalšími institucemi

Nejdůležitější institucí pro krajany i učitele by měla být Česká národní rada. Spolupráce s ní je však v poslední době nefunkční. Řešením je proto dobrá spolupráce přímo s krajanskými spolky či jednotlivci – s nimi učitel domlouvá podmínky pro realizaci výuky, společenských akcí a různých projektů.

Velmi dobrá je spolupráce s Velvyslanectvím České republiky v Bělehradě.

Kromě velmi dobré spolupráce s krajanskými spolky oceňuji také podporu ředitelky Školy Plus v Bele Crkvi Jasminy Tuturey, která má velký zájem o výuku češtiny pro děti i dospělé a sama iniciuje projekty propojující českou a srbskou komunitu, například Karavanu česko-srbského přátelství do Českého Sela.

Klíčová je také spolupráce s Českou školou Banát. Ředitelka Tereza Stamenković Klepaček podporuje širokou škálu aktivit, spolupracuje se spolky, školami a dalšími organizacemi, účastní se mezinárodních projektů a přijímá studenty v rámci programu Erasmus+.

Dobrá je také spolupráce s Hnutím Brontosaurus, které každoročně pomáhá v Českém Sele a okolí s údržbou vesnice, turistickým značením nebo při akcích spojených s výukou češtiny, například při Noci s Andersenem či hrách v českém jazyce v terénu.

Podařilo se nám navázat spolupráci s Etnologickým ústavem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Z jejich prvního pobytu vznikla kniha České vesnice v srbském Banátu. Z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy jsme již přijali několik stážistů v rámci programu Erasmus+.

Součástí práce učitele je také příprava a podávání nejrůznějších grantů a projektů pro srbské i české instituce.

Podmínky pro učitele

Od krajanů máme k dispozici starou chalupu. Dům není velký a jeho stav není ideální, přesto poskytuje základní standard ubytování – vytápění kamny na dřevo, elektrický bojler, elektrický sporák, splachovací toaletu a prostorný dvůr s posezením a políčkem k pěstování zeleniny. Dům bylo před nastěhováním nutné kompletně zrekonstruovat, aby byl obyvatelný. I nadále je potřeba pokračovat v nejnutnějších opravách a úpravách.

Přítomnost učitele i jeho rodiny je místními obyvateli vnímána pozitivně. Díky kontaktu celé rodiny s místní komunitou se nám daří velmi dobře navazovat a udržovat vztahy s místními obyvateli. Co se týče dopravy, osobní automobil je nutností. Možnosti veřejné dopravy jsou velmi omezené.

Co se podařilo:

Daří se nám využívat potenciál Českého mediálního centra a Českého info centra v Bele Crkvi pro širokou veřejnost i pro práci stážistů. Součástí těchto prostor je také galerie, která nabízí další možnosti využití při práci učitele a při pořádání kulturních a vzdělávacích akcí.

Daří se nám přijímat stážisty v rámci programu Erasmus+, kteří jsou krajanskou komunitou velmi vítáni. Jejich přítomnost a práce jsou pro komunitu velkým přínosem.

Spolu s Hnutím Brontosaurus jsme udělali velký kus práce přímo v místech, kde žijí krajané – při opravách, natírání, přípravě zázemí pro festivaly apod. Společně pracujeme také na dalších projektech.

Podařilo se nám rovněž vytvořit velmi dobrou spolupráci s Českou školou Banát a spolkem FK Ablian.

Kde jsou rezervy

Bohužel se nepodařilo zajistit kontinuitu výuky českého jazyka na základní škole v Kruščici. Výuka češtiny zde sice probíhá, ale bez spolupráce s učitelem vyslaným DZS.

Poděkování

Velké poděkování patří Domu zahraniční spolupráce za poskytnutí pomůcek a materiálů pro výuku, zvláště pak paní doktorce Olze Vlachové za veškerou podporu a pomoc. Děkuji také zástupcům a členům krajských spolků a zaměstnancům Velvyslanectví České republiky v Bělehradě za skvělou spolupráci a přátelské vztahy.

Výběr plakátů a fotografií z některých akcí ve školním roce 2025/2026

**FESTIVAL
KRÁSA
RŮZNORODOSTI
LEPOTA
RAZLIČNOSTI**

➤ Tři dny plné hudby, tance, setkávání a neřádané banátské pohostinnosti.
➤ Festival Krása různorodosti letos už počtrnácté!

10.-12. 7. 2026.

**KRUŠČICA A BELA CRKVA
SRBSKÁ ČÁST BANATU**

ABLIAN FEST

MASHITA

12.07

13:00-16:00
ČESKO SELO
KOD MUZEJA

BESPLATAN ULAZ

NASTUPAJU: RENDEZ FOU | MRKOPLAŠ | KOLEGIJUM | MASHITA

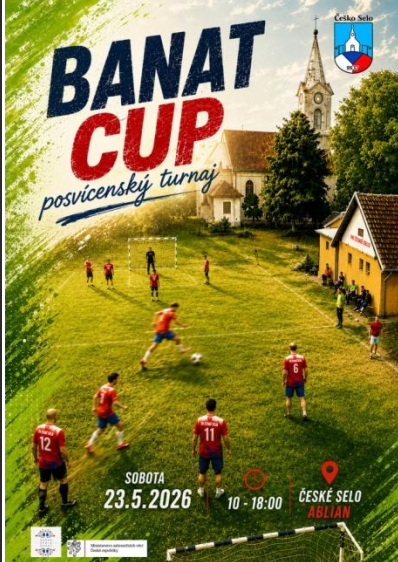

BANAT CUP
posvícenský turnaj

**SOBOTA
23.5.2026**

10 - 18:00

ČESKÉ SELO
ABLIAN

**Krajanský
SUPERVÍKEND
v Srbsku**

KDY	KDE	CO
Čtvrtek 9. 7. 12:00	Dom vojake Vršac	Výstava ČESKÉ UNESCO
Čtvrtek 9. 7. 18:00	ETNOKUČA Kruševica	Výstava fotografií Ze života Čechů
Pátek 10. 7. 19:00	Gradski park Bela Crkva	Festival LEPOTA RAZLIČNOSTI
Pátek 10. 7. 19:00	Tag meeting Izidora Vistić Vršac	Banátská noc
Sobota 11. 7. 18:00	ETNOKUČA Kruševica	Festival LEPOTA RAZLIČNOSTI
Neděle 12. 7. 13:00	Česko-Selo ABLIAN FEST	
Neděle 12. 7. 18:00	ETNOKUČA Kruševica	Festival LEPOTA RAZLIČNOSTI
Pondělí 13. 7. 19:00	Nový Sad KS BARKA	Srbský tour HUDEBNÍ FESTIVAL

Kultura, tradice, přátelství, hudba - spojíjí nás!

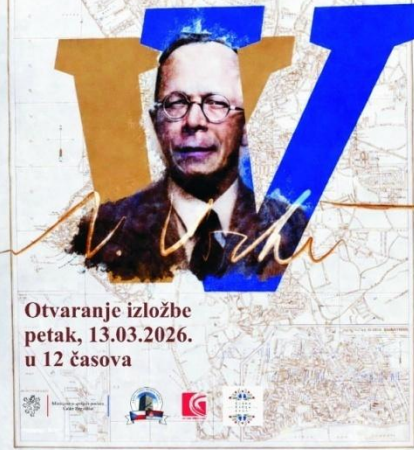
To vše v organizaci:
České besedy Kruševica, České besedy Vršac,
České besedy Novi Sad, České školy Banat
a srbskou Abliana.

Vladimir Vochoč

Diplomat, jehož podpis znamenal svobodu
Diplomata čiji je potpis značio slobodu

**Otvaranje izložbe
petak, 13.03.2026.
u 12 časova**

Česká beseda Gaj
Vás srdečně zve

**VELIKONOČNÍ
VÝTVARNÁ DÍLNA**

29.3.2026

14.00 myslivecký dům Gaj

ČESKÁ BESEDA GAJ
VÁS SRDEČNĚ ZVE

27. 9. 2025

15.30 setkání hostů v mysliveckém domě
16.00 jízda svatého Václava
16.30 mše svatá v kostele svatého Václava
17.30 večere v pravoslavném domě

Prosíme o potvrzení Vaší účasti
na telefonním čísle: 0653755305

**SVATÝ
VÁCLAV
V GAJI**

**SOKOLSKÝ
BEH
REPUBLIKY**

**28. ŘÍJEN
2025**

11.00 H.
MĚSTSKÝ STADION VRŠAC
KONTAKT 060098323

**SLAVÍME POHYBEM
VE VRŠCI**

REGISTRUJ SE NA WWW.BEHREPUBLIKY.CZ

PENNY. ALPINE PRO

Česká televize EUC

**Ze života
Čechů**

ČTVRTEK
9.7.

19:30

ETNO DŮM
KRUŠČICA

Morana v Kruščici, návštěva krajanů v Radiu Prague International, Banat Cup v Českém Sele

Festival Krása různorodosti, děti z MŠ Kruščice s certifikáty, velikonoční dílna v Kruščici v MŠ

S krajany na Cenách DZS, Dílna o sv. Václavu v ČB Vršac, FK Ablan na krajanském turnaji na Gerniku

